

Divadelní spolek
bratři Mrštíků Boleradice

Režie:
Juraj Háder

Premiéra:
1. prosince 2018

Ch. Dickens, J. Beran, J. Háder

Duchové Vánoc

Divadlo Boleradice

Vánoční koleda

Ve vánoční čas, nechci být sám,
Ve dlaních svých, teď ruku svou mám,
Ať zvonky zní a padá sníh,
Jen, když přátele mám, o Vánocích.

I já koukám, kam se poděly,
Okovy spadly a zmizely,
Ať zvonky zní a padá sníh,
Jen, když přátele mám, o Vánocích.

Duchové Vánoc

Pohádkový příběh na motivy povídky Charlese Dickense –
A Christmas Carol v úpravě Josefa Berana a Juraje Hádera.

Hudba:
Martin Jakubíček

Režie:
Juraj Háder

Osoby a obsazení

Eduard Hameoun

Králounův duch

Vánoční duchové

Pan Chudina

Anička Bolavá

Paní Stará

Hameounův synovec

Dáma 1

Dáma 2

Koledníci

Zbyněk Háder

Jiří Brabec

Anička Veselá

Gabriela Háderová

Sabina Hladká

Karel Svoboda

Ondřej Buchta, j.h.

Libuše Klímová

Hana Samsonová

Jan Vystoupil

Eva Charvátová

Alena Petříčková

Kateřina Klímová

Magdaléna Klímová

Alžběta Dufková

Alžběta Hrádková

Alžběta Stehlíková

Julie Stehlíková

Režie

Hudba

Scéna, kostýmy

Světla, zvuk

Technická spolupráce

Text sledují

Grafická spolupráce

Juraj Háder

Martin Jakubíček

Štěpánka Veselá

Pavel Hrabec

Pavel Svoboda

Jiří Jančík

Peter Frolich

Karolína Hurdáková

Alena Petříčková

Eva Charvátová

Horác

Charles Dickens

Dickens byl nejvýznamnějším a nejpopulárnějším představitelem viktoriánského románu a jeden z největších realistických autorů první poloviny 19. století. V mnohých svých knihách uplatnil zkušenosti ze svého dětství, a jeho celoživotním tématem se tak stal tragický osud chudých dětí. Jeho romány mají prompšenou stavbu a Dickens se v nich nevyhýbal ani policejním a kriminálním námětům. Byl mistrem dějových zápletek, výstižných osobních charakteristik a usiloval i o citovou působivost.

- Mladý Charles, 1842

Anglický spisovatel Charles Dickens se narodil v roce 1812 a je považován za jednoho z největších romanopisců 19. století. Prožil neradostné dětství. Otec, který neuměl zacházet s penězi, byl dán do vězení pro dlužníky i se ženou a dětmi. Dickens, který se už jako dvanáctiletý musel žít sám, pracoval v továrně na leštidla mezi lidmi nevalného chování. Dálko se mu mnohem hůř než rodičům ve vězení. Nakonec se objevilo nečekané dědictví, které rodině pomohlo z finančních problémů.

Dickens se začal zajímat o děti, které jsou, podobně jako on, odkázáni sami na sebe. V patnácti letech se stal advokátním pisárem a poté soudním zapisovatelem. Od roku 1831 pracoval jako novinář a parlamentní zpravodaj. Novinářské se poté věnoval celý svůj život. Miloval také divadlo, rád by se stal hercem, ale neměl cit pro drama.

Svou literární dráhu zahájil roku 1833 drobnými časopiseckými články a povídkami, vydávanými pod pseudonymem Boz, v nichž zachycoval londýnské prostředí a postavy z nižších společenských vrstev. Tyto jeho texty plné humoru a vtipu si čtenáři oblíbili natolik, že se rozhodl pustit se do větších prací. Když roku 1836 své čtyři vydal knižně, dostal od nakladatelů objednávku na Kroniku Pickwickova klubu. Bylo to jeho první rozsáhlé dílo, které jej proslavilo po celém světě.

I jeho milostný život stojí za zmínku. Zamiloval se do ženy z daleko vyšších kruhů, než z jakých pocházel on, a tedy tento vztah neměl budoucnost. Další jeho vztah se sobě rovnou ženou završilo manželstvím. S ní Dickens zplodil devět dětí a snažil se být starostlivým otcem. Kvůli jeho vztahu s mladou herečkou se mu ale manželství rozpadlo.

Dickens se plně věnoval společenskému životu, ale aristokracii se vyhýbal. Měl časté neshody s nakladateli a trpěl sebestačností. Věnoval se veřejnému předčítání ukázek ze svých literárních prací, a to dokonce i v USA. Měl obrovský úspěch, obecenstvo ho milovalo. Těmito vystoupeními si pomohl ke slušnému jmění, ale psychické vypětí, které při tom prožíval, se podepsalo na jeho zdraví. Charles Dickens zemřel v roce 1870 usazený a nemocný. Byl pohřben ve Westminsterském opatství.

Nejznámější díla Charlese Dickense

Kronika Pickwickova klubu

Oliver Twist

Mikuláš Nickleby

Starodávný krám

Vánoční koleda

Život a dobrodružství Martina Chuzzlewita

Dombey a syn

Příběh Davida Copperfielda

Posurý dům

Zlé časy

Malá Domitka

Příběh dvou měst

Nadějné vyhlídky

Do hlavní role ji obsadil svého otce, který patří mezi nejzkušenější boleradické herce. Jak fungovala tato „svěráčková“ spolupráce? Přiznám se, že z toho jsem měl největší strach. Měl jsem obavu z toho, že si bude jako zkušený herec prosazovat svůj pohled na situaci a ve skutečnosti bude „režirovat on mě.“ Ale naštěstí to tak nebylo. Byl jsem rád, že mě jako režiséra uznává a dbá na moje režijní připomínky. Tím mi hodně pomohl. Myslím si, že máme podobný náhled na inscenaci a o to lépe se nám spolu pracovalo.

Do režirování se v ochotnickém divadle moc lidí nečene.

Ani se nedivím (smích). Mě k režii vlastně přemlouvala Iva Kahounová. Odolával jsem asi tři roky, ale nakonec jsem si řekl, že to rád zkusím. Oproti hrani je to ale úplně něco jiného. Nechápu, jak někdo může hrát a zároveň i režirovat. Je toho totiž strašně moc, co musíte jako režisér řešit, chystat a připravovat. Není to jen o tom, že koukáte na herce a dáváte jim připomínky. Díky tomu jsem ale nahlédl pod pokličku techniky, výroby scény a dalších věcí. Já si totiž vždycky něco vymyslím a až pak řeším, jak to vlastně udělat. Slovo nejde u mě neexistuje. Obrovskou oporou a pomocí mi v tom byla Štěpánka Veselá, která stojí za kostýmy a scénou, a Pavel Hrabec, který dělá techniku.

Máš nějaký svůj režijní vzor?

Nikdy nezapomenu na to, jak jsem hrál v Liberci pod režijním vedením Ivana Rajmonta. Vždycky dokázal přesně vystihnout dramatickou situaci a atmosféru. Jeho režie byla založena na přesném směru vývoje inscenace, ale přitom dával hercům dostatečný prostor pro jejich samostatný projev. Podobně jsem se k režii Duchů Vánoc snažil přistupovat i já. Velkou školou pro mě byl také Jan Antonín Pílský nebo Oana Smilková, se kterými jsem mohl pracovat při studiu na JAMU v Brně. Oba se vždycky snažili vycházet z herce a jeho nápadů.

Byla to tvoje první režie. Znamená to, že boleradické divadlo má od této chvíle nového režiséra?

Dosud jsem dělal menší a kratší věci na divadelních dílnách v Boleradicích a v dramatickém kroužku v Hustopečích. Tohle je moje první celovečerní inscenace. Musím přiznat, že mě to opravdu bavilo, ale nechtěl bych pouze režirovat. Určitě budu dál hrát divadlo, a to jak v Boleradicích, tak i ve Vídni. K režii se určitě vrátím. Už teď mám několik nápadů, které bych v Boleradicích rád uskutečnil.

Vánoční koleda ovlivnila podobu Vánoc v Anglii

Vánoční koleda (A Christmas Carol) je povídka o lakomém, chladném, nečitelném a mizovitském Ebenezeru Scroogovi a jeho nápravě poté, co ho navštíví tři duchové o Štředním večeru. Kniha byla první vydána 19. prosince 1843 s ilustracemi Johna Leech a setkala se rychle s úspěchem a oslavou kritiků. Příběh byl vnímán jako obžaloba industriálního kapitalismu v 19. století a jako vrácení hodnoty svátkům a veselí ve Velké Británii.

Příběh začíná na Štřední den, sedm let po smrti Scroogova obchodního partnera Jacoba Marleyho. Během noci se Scroogovi zjeví duch Marleyho a varuje ho, že jeho duše ponese těžkou povzbu na věčnosti, pokud nezmění své hrabivé způsoby. Předpovídá, že ho budou následovat další duchové. Další tři vánoční duchové navštíví Scroogova během noci a naplní tak Marleyho proroctví. Scrooge se stane jiným člověkem, a získá reputaci muže, který ztělesňuje ducha Vánoc.

– Jitka Brodová

K napsání Vánoční koledy Dickense vedly hluboce poníbijící zkušenosti z vlastního dětství, jeho sympatie k chudým během 30. a 40. let 19. století, zejména dětem, a dále příběhy Washingtona Irvinga o tradičních anglických Vánocích. I přesto, že už Dickensovi literární předchůdci ve své tvorbě oslavovali vánoční svátky, byl to právě on, který představil svou vizi světských svátků veřejnosti.

Dickens začal psát Vánoční koledu v říjnu 1843 a dokončil ji během šesti týdnů. Od svého prvního vydání měla Vánoční koleda hluboký účinek na své čtenáře. Například Mr. Fairbanks ji četl na Štřední večer v Bostonu v roce 1867 a byl tak pohnut, že svou továrnu na Boží hod zavřel a všem svým zaměstnancům poslal krocan. Náboženský a společenský dopad Vánoční koledy a její zobrazení vánočních tradic hrály významnou roli v oživení Vánoc s důrazem na rodinu, dobrou vůli a soudit. Podle historika Ronalda Huttona je dnešní podoba slavení Vánoc ve Velké Británii z velké části výsledkem viktoriánského obnovení svátků propagovaných Vánoční koledou.

Svou představou svátků Dickens ovlivnil řadu aspektů oslav Vánoc v dnešní západní kultuře, jakými jsou rodinná setkání, sváteční jídlo a pití, tanec, hry a slavnostní velkorysá vstřícnost. Příběh také zpopularizoval frázi „Merry Christmas“. Jméno Scrooge se v angličtině stalo synonymem lakomce. Vánoční koleda zůstává populární dodnes a byla adaptována i ve filmu, operě, baletu a Broadwayském muzikálu. Nejstarší známá filmová adaptace je Scrooge, or, Marley's Ghost z roku 1901.

1 Zbyněk Hrubý

2 Anička Hrubá, Gabriela Hrubá, Soňa Hrubá

3 Ondřej Vlček

4 Karel Svoboda a Zbyněk Hrubý

Martin Jakubiček

Narodil se roku 1965 v Brně v rodině hudebníků. Vystudoval nejprve konzervatoř a poté pokračoval na JAMU, kde se výrazně zabýval improvizací. JAMU reprezentuje na mezinárodní varhanní soutěži J. S. Bacha v Lipsku a na varhanní soutěži Pražského jara. Získává hlavní ceny na interpretační soutěži ČSMT a SVOČ. Světoznalosti si rozšiřuje na mistrovských kurzech v rakouském Millstadtu.

Kromě sólové koncertní činnosti působí Martin Jakubiček jako umělecký vedoucí renomovaných komorních seskupení zabývajících se stylovou interpretací renesanční a barokní hudby. Spolupracuje s našimi i zahraničními komorními orchestry. Je vyhledávaným doprovázejícím pěveckých sborů (Ars Brunensis, Brněnský akademický sbor, Kantiléna, Český filharmonický sbor, Moravan, Moravští učitelé) a sólistů (Hořená, Štátní, Hudeček, Špordl, Novák). Pravidelně vystupuje v řadě evropských zemí (Holandsko, Belgie, Francie, Dánsko, Německo, Polsko atd.). Spolupracuje s Českým rozhlasem a televizí. Neméně důležitá je také jeho činnost skladatelská a aranžérská. Zpracovává oblast hudby lidové, folkové, rockové a v neposlední řadě i hudby válečné. Pro svou všestrannost je Martin Jakubiček vyhledávanou osobností současné hudební scény.

— Martin Jakubiček

Vánoce v Anglii:

pečený krocan, horký punč
i ponožka za oknem

Vánoce začínají obvykle adventem. Několik dní před Vánocemi chodí děti nebo i skupinky dospělých dům od domu a zpívají vánoční koledy. Děti si chodí vykešovávat peníze pro sebe, ale dospělí je zpravidla věnují na charitu. V Anglii, Skotsku a Walesu vzniklo mnoho nám známých vánočních zvyků. Mezi ně patří posílání vánočních pohlednic a včlenění jmelu v pokojí nebo předsíní. Podle tradice můžete políbit toho, kdo pod jmelou právě stojí. Balení dárků, dobová výzdoba či strojení stromku nenechají jediného člena rodiny v klidu.

Anglický Ježíšek se jmenuje Father Christmas (Otec Vánoce). Nosí dlouhý oblek červené nebo zelené barvy a o Štědrném večeru chodí dům od domu komínem a rozdává dárky. Z toho důvodu děti hází do krbu své přáníčka. Na krb věší i punčochy, do kterých dostanou dárky.

Dědictví je slavnostní oběd na první svátek vánoční, jehož hlavním chodem je krocan s masitou nádivkou a kaštany. Na stole nesmí chybět ani nejrůznější pastilky, koláče, rybi polévka a především anglický vánoční pudink (cukrová zde nečekajte). Před obědem se z tradice rozlomí tzv. christmas crackers (papírová tuha, v níž se ukrývá drobný dárek). Poté se včlenění členové rodiny odeberou do obývacího pokoje a sledují tradiční vánoční projev královny Alžběty II.

26. prosince Briti slaví tzv. Boxing day. Pravděpodobně se jedná o odkaz z minulosti, kdy se právě v toto datum otevíraly kostky z kostelů a jejich obsah byl rozdělen mezi chudé.

– Marek Samorád a Zbyněk Hájek

Anglický puding

Anglický puding vznikl ve 14. století a ve viktoriánské době se stal standardní součástí vánoční tabule v podobě, v jaké jej známe dnes. Vánoční puding obklopují pověry. Jedna z nich říká, že by měl obsahovat třináct ingrediencí, které představují Ježíše a jeho učedníky. Je zvykem, že puding míchají všichni členové domácnosti. Také se do něj přidává mince a ten, kdo ji najde, bude mít celý rok štěstí. Na zahánění zlých duchů se polévá hořící brandy. Jeho původní chuť je pro nás nezvyklá, ale má hodnotu tradiční a historickou. Pokud budete chtít vyzkoušet skutečný a původní vánoční puding, zde je originální recept.

Ingredience

- 450 g sušené ovocné směsi (nejlépe velké datle rozinky, případně rybíz)
- 25 g kandované citrusevé kůry
- 1 malé vařené jablko, oloupané a nahrubo nastrohané
- pomerančová kůra
- 12 velkého pomeranče
- 12 citrónu
- 4 lžice brandy + brandy na polév
- 55 g hladké mouky a kypřicím práškem do pečiva
- 1 lžička speciálního pudingového koření obsahující skořici, koriandr, kmín, muškátový ořech, zázvor, hřebíček a nové koření
- 1,5 lžičky mleté skořice
- 110 g másla
- 110 g hnědého cukru
- 110 g strouhanky
- 25 g nasekaných mandlí
- 2 vejce

Postup

V míse nejprve smícháme sušené ovoce, kandovanou kůru, jablko, pomeranč a vše zalijeme brandy. Necháme marinovat, nejlépe přes noc. Poté v míse smícháme mouku, směs koření a skořici. Přidáme lžj, cukr, citrón, pomerančovou kůru, strouhanku, mandle a promícháme. Nakonec vmícháme marinované sušené ovoce. Přidáme vejce. Nastává čas na tradice, tedy na míchání, při kterém se střídá celá rodina, a vhození mince. Když je vše promícháno, vymažeme jakoukoliv formu, do které se nám puding vejde. Pudíng volně přilepíme pečicím papírem. Poté už vaříme – buď tradičně v páře, což trvá sedm až osm hodin, nebo v tlakovém hrnci, čímž se nám doba vaření zkrátí na dvě a půl hodiny. Při vaření v páře je nezbytné dolévat vodu. Po uvaření skládáme do Vánoc na chladném a tmavém místě. Doporučuje se zhruba týden, aby se dobře uležel.

Divadlo Boleradice

Program

text: Zbyněk Hůder; grafická úprava: Horák; tisk: DD tisk, s.r.o.

Divadelní spolek bratří Mrštíků

Boleradice 111, 691 12 • +420 723 666 153 • info@boleradice-divadlo.cz

@divadlo.boleradice

www.boleradice-divadlo.cz

www.boleradice-divadlo.cz

